

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هفتم - ۱۸ تا ۲۴ مرداد ۱۳۹۹

مرکز توانمندی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۵ مرداد ۱۳۹۹

بنام خداوند جان و

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هفتم - ۱۸ تا ۲۴ مرداد ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۵ مرداد ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع بالقوه در شرکت‌های تعاونی کارکنان ۲
- تعارض منافع، مانع اجرای قانون ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها ۶
- گروهی را مأمور شناسایی مصادیق تعارض منافع کردیم ۶
- ماموریت کمیته‌های کمیسیون آموزش برای شناسایی تعارض منافع ۷
- مدیریت تعارض شرط بازیابی اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی ۷
- مدیریت پسماند در بن بست ناکارآمدی و تعارض منافع ۸
- مدیریت تعارض منافع، با بالا بردن هزینه انتفاع شخصی ۹
- تعارض منافع مسبب ذبح تولید کشور؟ ۹
- لایحه تعارض منافع جزو مهم‌ترین دستاوردهای دولت است ۱۰
- تعارض منافع با شفافیت آرا در تصمیم‌سازی ها ۱۰
- مدیریت تعارض منافع راهکاری برای پیشگیری از فساد ۱۱
- سپردن نظارت و اجرای بیمه بیکاری به کاربایی‌ها و بروز تعارض منافع ۱۱
- محتوای تصویر تعارض منافع ۱۱
- مهم‌ترین مقررات تعارض منافع در ایران ۱۲
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی ۱۳

درآمد: تعارض منافع بالقوه در شرکت‌های تعاونی کارکنان

راضیه شیخ رضایی

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه: کنکور یک مسئله ملی است و متأسفانه جمعیت زیادی از کشور و خانواده‌ها را درگیر خود می‌کند. این پدیده، یک پدیده چندبعدی و پیچیده است؛ یک سوی آن دانش‌آموزان و خانواده‌ها هستند که ذینفعان اصلی در کنکور هستند که فعلاً تا طراحی سازوکاری عادلانه‌تر که تضمین دسترسی اقشار مختلف به بهترین دانشگاه‌های کشور باشد، تنها سازوکار توزیع جمعیت دانش‌آموزی در دانشگاه‌های دولتی است. سوی دیگر آن مدارس دولتی و غیردولتی، آموزشگاه‌های کنکور، موسسات تدوین و نشر کتب کمک‌درسی و کنکوری، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم و سازمان تابعه‌ی آن (سازمان سنجش آموزش کشور) و نیز دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و آزاد و ... در کشور هستند. به علاوه، کنکور هم حامل ابعاد روانی و فردی است؛ هم ابعاد اجتماعی و هم ابعاد اقتصادی و سیاسی متعدد دارد. پدیده‌ای با این درجه از پیچیدگی و کنشگران و ذینفعان مختلف را نمی‌توان با منافع یک تعاونی مربوط به سازمان سنجش تحلیل کرد. اما ربط دادن برگزاری کنکور به تعارض منافع در سازمان سنجش در فضای عمومی (که چه بسا با خاستگاه و عینک سیاسی صورت می‌گیرد و از پشتوانه‌های کارشناسی، تجربی و پژوهشی دقیق هم برخوردار نیست) فرصتی برای تحلیل یک مسئله کلی‌تر در نظام حکمرانی کشور است: تعارض منافع ناشی از اشتغال بیرونی کارکنان دولت در بخش خصوصی. با وقوف بر ابعاد پیچیده‌ی کنکور، در این یادداشت صرفاً مسئله‌ی تعارض منافع در تعاونی خدماتی کارکنان سازمان سنجش را موضوعی برای تحلیل این پدیده‌ی کلی‌تر قرار داده‌ایم.

در ماجرای برگزاری کنکور، برخی از مردم و رسانه‌ها به نقش «شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان سازمان سنجش آموزش» اشاره داشتند که برگزارکننده آزمون‌های آزمایشی کنکور هستند و در تمام طول مدت تعویق کنکور این سازمان به طور هفتگی آزمون‌های آزمایشی برگزار کرده است. آنچه مورد اشاره واقع شد این بود که مسئولان سازمان سنجش نیز در این شرکت تعاونی عضو هستند و از قبل برگزاری کنکور و به تبع آن تمام آزمون‌های آزمایشی و دیگر کتب کمک آموزشی منتفع می‌شوند، در نتیجه بعید به نظر می‌رسد که چنین ذی‌نفعی بخواهد کنکور را لغو کند. به عبارت دیگر تمام کارکنان و مسئولان سازمان سنجش که عضو شرکت تعاونی کارکنان سازمان سنجش هستند درگیر یک موقعیت تعارض منافع هستند، موقعیتی که بین منافع یا سود شرکت تعاونی و منافع مردم و دانش‌آموزان وجود دارد.

این مصداق از تعارض منافع می‌تواند به خاطر موقعیت اشتغال همزمان و یا سهامداری در شرکت تعاونی باشد. در واقع کارکنان سازمان سنجش هم به عنوان کارمندان دولت نقشی را ایفا می‌کنند و هم به طور همزمان در شرکت تعاونی کارکنان عضو هستند. در این موقعیت کارمندان از دو موقعیت کاملاً مرتبط به هم درآمد دارند که با توجه به موقعیت دولتی مثل دسترسی به اطلاعات مثل بانک سؤالات کنکور و یا استفاده از امکانات دولتی می‌توانند از اشتغال همزمان

یا سهامداری در شرکت مرتبط درآمدهای بیشتری کسب کنند. همچنین برای انجام خدماتی برای سازمان سنجش، شرکت تعاونی کارکنان به عنوان پیمانکار طرف قرارداد دولت قرار می‌گیرد که عموماً ناظر پروژه هم ممکن است کارکنان دولت عضو تعاونی باشند که باید روی کار تعاونی خود به عنوان پیمانکار، نظارت کنند. در نتیجه در شرکت تعاونی کارکنان سازمان سنجش امکان شکل‌گیری موقعیت‌های مختلفی از تعارض منافع وجود دارد.

این ماجرای شرکت تعاونی تنها مختص به سازمان سنجش نیست. این موضوعی است که در اغلب سازمان‌های دولتی می‌تواند اتفاق افتد. موقعیتی که اعضای شرکت تعاونی و کارمندان دولت یکی هستند و آن شرکت تعاونی می‌تواند در حیطه وظایفی مرتبط طرف قرارداد دولت قرار بگیرد و یا کارکنان از اطلاعات و روابطشان به سود شرکت تعاونی استفاده کنند.

با توجه به تعاریف و دستورالعمل‌های شرکت‌های تعاونی، دو دسته کلی شرکت تعاونی وجود دارد: ۱- شرکت تعاونی تولید که به منظور اشتغال اعضا در امور تولیدات صنعت، معدن، عمران شهری و روستایی و عشایری، محصولات فرهنگی، کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش و صید ماهی و شیلات و نظایر دیگر فعالیت‌های تولیدی تشکیل می‌شود. ۲- شرکت تعاونی توزیع که در امور خدمات صادرات، اداری، آموزشی، بهداشتی درمانی، مشاوره‌ای، اشتغال، امور تهیه و توزیع کالا، تهیه مسکن و دیگر نیازمندی‌ها فعالیت دارند.

عضویت در تعاونی‌ها نیز دو دسته است: ۱- شرکت تعاونی عام که عضویت در آن برای همه آزاد است. ۲- شرکت تعاونی خاص که عضویت در آن منحصر برای گروهی خاص مثل کارمندان، کارگران، کشاورزان و ... است. رایج‌ترین موقعیت تعارض منافع شرکت‌های تعاونی در آن دسته از شرکت تعاونی خاص تولیدی و خدماتی هستند که کارکنان دولت در حیطه تخصصی خود تأسیس می‌کنند زیرا اساساً این وضعیت می‌تواند مستعد چنین تعارض‌ها و پیامدهای خاص خودش باشد:

کارکنان همواره تلاش می‌کنند تا سود شرکت تعاونی بیشتر شود تا سود شخصی‌شان بیشتر شود، در نتیجه کارکنان تلاش می‌کنند پروژه‌های دولتی را به سمت شرکت تعاونی خودشان ببرند. ممکن است کارکنان هرگونه اقدامی را در جهت انحصاری کردن مناقصه‌ها انجام دهند که پیامد این وضعیت امکان رشد کم بخش خصوصی واقعی و یا حذف آنان است.

کارکنان با توجه به آگاهی از شرایط سازمان دولتی، خلأها و نقاط ضعف پروژه‌هایی را برای شرکت تعاونی خود تعریف می‌کنند و به سازمان دولتی می‌دهند و از قبل آن بودجه بیشتری از دولت برای پروژه خاص شرکت می‌گیرند. از سوی دیگر این امکان هم وجود دارد که کارکنان به واسطه اطلاع از رویه‌هایی مثل روند اخذ وام و ... بهترین شرایط و مزایا را برای شرکت تعاونی خود بگیرند.

از آنجایی که عموماً کارکنان سازمان دولتی خود قاعده‌گذار و سیاست‌گذار هستند، آن‌ها قادرند خودشان را در شرکت‌های تعاونی به عنوان مجری کارها معرفی کنند. در نتیجه تعارض منافع اتحاد قاعده‌گذار و مجری شکل می‌گیرد و پیامد آن نه تنها انحصاری کردن شرایط کار است بلکه کیفیت و بهره‌وری نیز پایین خواهد آمد.

همچنین از آنجایی که بعضاً کارکنان در سازمان دولتی نقش ناظر پروژه‌ها را دارند و از سوی دیگر خود در شرکت تعاونی نقش مجری را دارند، در روند ناظر و منظور، تعارض منافع به وجود می‌آید و بعید به نظر می‌رسد که کارکنان بخواهند سختگیری‌های ناظر را بر روی پروژه‌های خود در شرکت تعاونی اجرا کنند.

در نهایت به طور کلی به نظر می‌رسد که منشأ تمام موقعیت‌های تعارض منافع تشریح شده، همان ارتباط سهامداری یا اشتغال همزمان کارکنان دولتی در شرکت‌های تعاونی باشد و این مسئله نیز اساساً منجر به هدر رفت منابع دولتی می‌شود.

مثال‌های دیگر این وضعیت، شرکت‌های تعاونی تولیدی یا توزیع کارکنان وزارت نفت است. تعداد بسیاری از این دست شرکت‌های تعاونی مثل «شرکت تعاونی پیشگامان نفت و گاز کاویان (تعاونی کارکنان ملی)» وجود دارند و متشکل از کارکنان و کارمندان دولت است که فعالیت‌هایی نظیر مشاوره، ساخت و اجرا راه‌اندازی و تعمیرات و بازرسی صنایع نفت، گاز و پتروشیمی، خرید و فروش کالاهای مربوط به صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و صنایع وابسته و... دارند و کارفرمای اصلی‌شان دولت است.

شکل دیگری از فعالیت‌های شرکت تعاونی کارکنان بدین نحو است که شرکت تعاونی، سهامدار شرکت بخش خصوصی می‌شود که این شرکت می‌تواند طرف قرارداد دولت قرار بگیرد و فعالیت‌هایی همچون پیمانکاری و مشاوره پروژه را برای دولت انجام دهد که باز هم در اینجا به واسطه سهامداری غیرمستقیم کارکنان دولت، همواره کارکنان به فکر نفع شرکت خصوصی خواهند بود و منافع عمومی را در نظر نخواهند گرفت.

از سوی دیگر شرکت‌های تعاونی بازنشستگان نیز می‌تواند منجر به تعارض منافع ارتباطات پسا شغلی شود که بازنشستگان یک صنف با تشکیل تعاونی بخواهند طرف قرارداد دولت قرار گیرد و از تمام اطلاعات و نفوذ شبکه روابطشان به نفع شرکت خود استفاده کنند.

البته قابل ذکر است که تمامی شرکت‌های تعاونی مثل تعاونی مصرف مستعد شرایط تعارض منافع نیست ولی شرکت‌های تعاونی کارکنان در حوزه خدمات و تولید که مرتبط با شغل تخصصی کارکنان است دارای موقعیت‌های تعارض منافع بالقوه هستند که ممکن است منجر به تعارض منافع بالفعل شود.

اما در صورتی که حیطه فعالیت شرکت تعاونی کارکنان از شغل اصلی‌شان در سازمان دولتی جدا شود و به دیگر فعالیت‌های غیرتخصصی بپردازند، امکان شکل‌گیری تعارض منافع کاهش می‌یابد به طور مثال شرکت تعاونی تولیدی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی در حیطه کشاورزی و دامپروری نباشد. از سوی دیگر پیشنهاد می‌شود که کارکنان تا زمانی که سمت دولتی دارند، سمت اجرایی در شرکت تعاونی کارکنان نداشته باشند تا از موقعیت‌های تعارض منافع بالقوه پیشگیری شود.

در نتیجه به نظر می‌رسد که وضعیت تعارض منافع شرکت تعاونی خدماتی کارکنان سازمان سنجش که شرکتی در حیطه تخصصی کارکنان سازمان سنجش است با کنکور چنان ملموس است که بتوان تصور کرد سایر کارکنان دولت در شرکت‌های تعاونی چه طور می‌توانند از سیستم‌های ناکارآمد دولتی دفاع کنند، در مقابل تغییرات مقاومت نشان دهد و به نفع شرکت تعاونی و نه عموم مردم تصمیم بگیرند.

- گزیده‌ی اخبار و تحلیل‌های اصلی هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:
- محسن حاجی میرزایی، وزیر آموزش و پرورش تاکید کرده که کارگروهی در وزارت آموزش و پرورش مصادیق تعارض منافع را شناسایی کرده و ظرف دو ماه وعده داده شده آن را اعلام و رفع خواهد کرد.
 - احمد حسین فلاحی، سخنگوی کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس، خبر داده که کمیته‌های کمیسیون آموزش ماموریت یافتند تا گزارشی درباره مواردی که در آنها عدالت آموزشی رعایت نمی‌شوند و تعارض منافع ایجاد کردند به کمیسیون ارائه کنند تا درباره آنها تصمیم‌گیری شود.
 - زهرا نژادبهرام عضو شورای شهر تهران به تحلیل تعارض منافع از نوع تعارض درآمد و وظایف به عنوان یکی از موانع صحیح اجرای قانون ماده ۱۰۰ در شهرداری‌ها پرداخته است.
 - علیرضا حیدری، رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری با اشاره به واگذاری وظایف ادارات کار در خصوص بیمه بیکاری به کاربایی‌ها به عنوان مصداقی از تعارض منافع گفته اگر نظارت بر پرداخت یا اجرا را به کاربایی‌ها واگذار کنیم، آنها بابت حق‌العمر کارشان منافع می‌برند و نمی‌توانند نظارت موثر و کارآمدی باشد.
 - سیدامین صدرنژاد، دبیر اتحادیه صنایع بازیافت ایران، در تحلیلی به بررسی ابعاد تعارض منافع در صنایع بازیافت و شهرداری پرداخته است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۵ مرداد ۱۳۹۹

تعارض منافع، مانع اجرای قانون ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها

زهرا نژادبهرام (عضو شورای شهر تهران) - ۱۸ مرداد ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

قانون ماده ۱۰۰ به خاطر رعایت ایمنی شهری و اصول شهرسازی در نظر گرفته شده است تا از تخلفات جلوگیری کند. ماده ۱۰۰ به صراحت گفته که شهرداری می‌تواند تخلفات ساختمانی را ارجاع دهد و می‌گوید این تخلفات فقط از طریق شهرداری به کمیسیون ماده ۱۰۰ برود. چند مسأله این ماده را تحت شعاع قرار داده است: کشور ما حدود ۱۲۰۰ شهرداری دارد که کمیسیون‌های ماده ۱۰۰ در آن فعالیت می‌کنند و مهمترین بخش این است که برای آن‌ها ضمانت اجرایی مشخصی وجود ندارد.

یکی از موانع پیش روی اجرای صحیح قانون ماده ۱۰۰ تعارض منافع است. از یک طرف شهرداری‌ها منابع پایدار ندارند و از طرف دیگر هم می‌گوییم جلوی تخلفات را بگیرید. ارزش افزوده تخلفات، میل به تخلف ایجاد می‌کند. علت تمایل شهرداری‌ها به جریمه فقط مسأله مالی نیست، بلکه امکان اجرای احکام هم هست که برخی مسائل اجتماعی مانع اجرای احکام تخریب می‌شوند. لایحه‌ای که مربوط به تغییرات ماده ۱۰۰ است، در اختیار دولت قرار گرفته و منتظر هستیم دولت پس از انجام اصلاحات، آن را به مجلس ارسال کند تا به تصویب نهایی برسد.

شورا آنلاین

گروهی را مأمور شناسایی مصادیق تعارض منافع کردیم

محسن حاجی میرزایی (وزیر آموزش و پرورش) - ۱۹ مرداد ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

یکی از مسائل جدی غیرانتفاعی‌ها بحث نظارت بر عملکرد آنها است. باید قبول کنیم نظارت جدی بر عملکرد آنها نمی‌شود بسیاری از مدارس غیرانتفاعی پول‌های کلانی را از خانواده‌ها می‌گیرند و در همین بحث نظارت گفته می‌شود چون مدیران بالایی و میانی آموزش و پرورش مدرسه غیرانتفاعی دارند نظارت‌ها جدی نیست. درباره این موضوع دو کار انجام شده است. گروهی را مأمور کردیم تا مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش را شناسایی کنند این کار انجام شد و بر اساس این دستور کسانی که در حوزه‌ای تصمیم‌گیر هستند خودشان نباید ذینفع باشند و هیچ مشارکتی در این حوزه نباید داشته باشند برای این اقدام دو ماه زمان تعیین کردیم که این دو ماه در چند روز آینده تمام می‌شود. بنده قطعاً مراقبت می‌کنم که هیچ جایگاهی دارای تعارض منافع نباشد. درباره بررسی مدارس غیرانتفاعی و پول‌هایی که گرفته می‌شود شورایی در مدارس غیردولتی با عنوان شورای نظارت که بر عملکرد مدارس وجود دارد که این شورا نظارت بر مدارس غیردولتی دارد. ما در همین سال ۷ مدرسه متخلف را شناسایی کردیم و اجازه فعالیت به این مدارس را ندادیم. ما حتی مدارسی را لغو امتیاز شدند مدارسی که یک، دو و سه سال خدماتشان را تعدیل کردیم کاملاً بر نظارت مدارس غیردولتی جدی هستیم.

روزنامه ایران

ماموریت کمیته‌های کمیسیون آموزش برای شناسایی تعارض منافع

احمد حسین فلاحی (سخنگوی کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس) - ۲۰ مرداد ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

در چند سال گذشته عدالت آموزشی به خوبی رعایت نشده و در این حوزه شاهد تعارض منافع هستیم. یک نمونه که در حوزه آموزش تعارض منافع ایجاد کرده است بحث کنکور است. کمیته‌های کمیسیون ماموریت یافتند تا گزارشی درباره مواردی که در آنها عدالت آموزشی رعایت نمی‌شوند و تعارض منافع ایجاد کردند به کمیسیون ارائه کنند تا درباره آنها تصمیم‌گیری شود.

طرحی نیز از سوی نمایندگان برای ممنوعیت گرفتن دانشجویان از سوی دانشگاه‌های غیر دولتی تدوین شده و در اختیار هیئت رئیسه مجلس قرار گرفته است. با توجه به اینکه امروز کرسی‌های دانشگاه‌های دولتی، دانشگاه آزاد و پیام نور خالی است لزومی ندارد تا دانشگاه غیرانتفاعی تجاری راه بیندازیم.

✉ خبرگزاری تسنیم

مدیریت تعارض شرط بازیابی اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی

محمد حسین شیخ محمدی (فعال سیاسی) - ۲۱ مرداد ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

مسئله تعارض منافع را می‌توان یکی از مهم‌ترین ریشه‌های سرآغاز فساد اقتصادی در کشور معرفی کرد. تعارض منافع به معنی فراهم بودن شرایط و احتمال فساد، یکی از گلوگاه‌های ایجاد تبعیض و فساد در کشور است که متأسفانه سند و قانونی کارآمد درباره آن وجود ندارد. تصویب قوانین تعارض منافع و ضوابط ضد خویشاوند سالاری به منظور کاهش «حقیقی» فساد سیستماتیک باید مورد توجه مجلس شورای اسلامی قرار گیرد. هرگونه قوانینی که بتواند تعارض میان منافع عمومی و منافع خصوصی و زمینه‌ی سوءاستفاده از قدرت و منابع عمومی مدیران را کاهش دهد می‌تواند به کاهش معنادار فساد و تبعیض کمک کند. لایحه «نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» تلاش می‌کند زمینه‌ی سوءاستفاده از قدرت و منابع عمومی برای تأمین منافع شخصی و خصوصی مدیران و کارکنان دولت را کاهش دهد و تعارض میان منافع عمومی و منافع خصوصی مدیران را بکاهد. با تصویب و اجرایی شدن لایحه تعارض منافع، علاوه بر کمک به تحقق عدالت، جلوی بسیاری از مفاسد جامعه نظیر اختلاس‌ها، رانت‌ها، ویژه‌خواری‌ها، تصمیم‌گیری به نفع خانواده، گروه و یا جریان خاص گرفته خواهد شد.

لوايح «شفافیت»، «نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» و طرح «مشارکت مستقیم شهروندان در امور قوه مقننه» گام‌های مهمی برای کاهش «حقیقی» فساد و تعامل دولت و ملت است که خروجی آن، بازیابی اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی است که در طول سال‌های گذشته به دلیل نبود شفافیت و پاسخگویی، کاهش یافته است. خلأ چنین لوايح و قوانینی در سپهر قانون‌گذاری کشور بسیار احساس می‌شود.

✉ خبرگزاری برنا

مدیریت پسماند در بن‌بست ناکارآمدی و تعارض منافع

سیدامین صدرنژاد (دبیر اتحادیه صنایع بازیافت ایران) - ۲۱ مرداد ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

فساد حاکم بر جمع‌آوری، تفکیک و پردازش پسماندها خصوصاً در کلان‌شهرها، که گاه مافیای پسماند نامیده می‌شود، فساد سازمان‌یافته و منسجم با شبکه‌سازی قوی و دارای گردش‌های مالی بالاست که گاه حتی پوششی برای پول‌شویی و قاچاق است. رویکرد حاکمیت در برخورد با این فساد سازمان‌یافته بسیار منفعلانه، واکنشی، دستوری، کند و تنبل است.

در دو دهه اخیر، شهرداری‌ها از تصدی‌گر (نهاد حاکمیتی) به کارفرما (بنگاه اقتصادی) تبدیل شده‌اند که هدف اولشان به‌جای خدمت، به حداکثر رساندن درآمد در رقابت اقتصادی در بازار است. بر همین اساس نگاه شهرداری‌ها از «پسماند به‌مثابه یک مشکل که باید حل شود» به «پسماند به‌مثابه یک کالا که باید فروخت» تبدیل شده است و گاه حتی در میان مدیران شهرداری رقابتی بر سر کسب درآمد از فروش پسماند به‌عنوان یک دستاورد دیده می‌شود! چنین رویکردی به دنبال خود فشار بر پایین‌دست (شرکت‌های بازیافت پسماند) و تعارض منافع با مشارکت شهروندان (گفتمان انگیزش و تحریک حس منفعت‌طلبی شهروندان برای مشارکت در چرخه مدیریت پسماند) را می‌آورد و با ناممکن شدن مشارکت شهروندی و بخش خصوصی، مدیریت پسماند در دور باطل ناکارآمدی باقی می‌ماند.

به‌عنوان مثال، از مصادیق مهم تعارض منافع میان شهرداری با شهروندان و بخش خصوصی در مدیریت پسماند می‌توان به فشار شهرداری‌ها به استارت‌آپ‌های نوپای جمع‌آوری و تفکیک پسماند از درب منازل اشاره کرد که شهرداری‌ها با صدور نظام‌نامه نحوه فعالیت ارائه‌دهندگان خدمات هوشمند تفکیک پسماند ارزشمند، استارت‌آپ‌ها را ملزم نموده‌اند که: از شهرداری مجوز فعالیت بگیرند؛ پسماند ارزشمند جمع‌آوری شده از هر منطقه را فقط به پیمانکار پسماند همان منطقه (طرف قرارداد شهرداری) تحویل دهند؛ قیمت خرید انواع پسماند خشک ماهانه توسط شهرداری تعیین شود؛ یک درصد از درآمد ماهانه حاصل از فروش پسماند به‌عنوان کارمزد پشتیبانی سامانه و نظارت به شهرداری پرداخت کنند.

در بخش شهروندی، بدل گردیدن فعالیت شهرداری از مدیریت تصدی‌گرایانه (خدمت)، به مدیریت کارفرمایی (رقابت) باعث بروز تعارض منافع میان این نهاد حاکمیتی و نهادهای شهروندی شده است، چراکه کارآمدسازی مدیریت پسماند با مشارکت شهروندی و سهام نمودن ایشان در منافع چرخه به‌عنوان انگیزش، با به حداکثر رساندن درآمد از فروش پسماند جمع‌شدنی نیست. بر همین اساس، این تعارض منافع در کنار سایر قوانین مخل کسب‌وکار موانع جدی مشارکت شهروندان و بخش خصوصی در این حوزه هستند.

احیاء سرمایه فرسوده اجتماعی و مشارکت دادن شهروندان در مدیریت جامعه، که این امر مستلزم عبور از نگرش سطحی، بخشی و بنگاهی در برابر منافع ملی، ایجاد انگیزه اقتصادی برای شهروندان در راستای شرکت و همکاری در فرایندها و تحقق تفکیک پسماند در مبدأ با همکاری شهروندان است که این راه کاهش هزینه‌های چرخه و کارآمدسازی فرایندهای پایین‌دستی از جمله بازیافت، بازیابی و دفن را در پی خواهد داشت.

[پایگاه تحلیلی اتاق بازرگانی و صنایع ایران](#)

مدیریت تعارض منافع، با بالا بردن هزینه انتفاع شخصی

علاءالدین ازوجی (اقتصاددان) - ۲۲ مرداد ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

برای به حداقل رساندن بسترهای فسادزا، باید هزینه انتفاع شخصی را از فضای اجتماعی که همه جامعه از آن منتفع هستند، بالا برد. بدیهی است افراد به صورت غریزی به دنبال حداکثر کردن منافع شخصی هستند. بنابراین دولت‌ها باید با قاعده‌گذاری مشخص به گونه‌ای عمل کنند که به جای حداکثرسازی نفع شخصی، نفع اجتماعی حداکثر شود. به عبارت دیگر، این قاعده‌گذاری برای افراد با جنبه بازدارنده عمل کند. تحقق این مهم، در گرو تقویت و ایجاد نهادهای ناظر است. نهاد ناظر به معنای صرف ایجاد یک سازمان نیست بلکه مجموعه قاعده‌گذاری‌ها، قوانین، دستورالعمل‌ها و سامانه‌ها، نهاد ناظر را شکل می‌دهند. نهادها، همان قواعد بازی هستند که در جریان بازی بستر بهتر بازی کردن را شکل می‌دهند. داشتن نهاد هم به تنهایی کفایت نمی‌کند و برای از بین بردن بسترهای فسادزا یا رانت، تعارض منافع باید مدیریت شود. بدیهی است هزینه‌های پیشگیرانه برای شکل‌گیری تعارض منافع در اقتصاد به مراتب بسیار کمتر از هزینه‌های درمانی این پدیده است. به عنوان مثال، هزینه انتفاع شخصی به طور قابل توجهی افزایش یابد. معمولاً کشورهایی که توانسته‌اند تعارض منافع را مدیریت کنند، جرائمی را پیش‌بینی کرده‌اند که فراتر از حد تخلف خود فرد است. به طور مثال اگر فرد در مجموعه‌ای تخلفش محرز شد، علاوه بر پرداخت هزینه تخلف و جرائم اجتماعی، از سمت خود نیز برکنار می‌شود؛ یعنی این هزینه‌ها به مراتب بالاتر از هزینه میزان تخلف انجام‌شده است. هزینه تخلف را بالا می‌برند تا قدرت بازدارندگی آن افزایش یابد. این موضوع باید به نحوی باشد که در رفتار بنگاه‌ها، افراد کارکنان بخش عمومی و نهادهای مالی و... نهادینه شود و اکراه داشتن از ورود به عرصه را مبنای رفتاری خود در نظر بگیرند.

📌 روزنامه شرق

تعارض منافع مسبب ذبح تولید کشور؟

محسن زنگنه (عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس) - ۲۲ مرداد ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش کسب و کارها و بازرگانی

چند دهه است بخش تولیدی کشور توسط واردکنندگان به گروگان گرفته شده است. تعارض منافع بخش بازرگانی با بخش تولید باعث شد که تولید کشور ذبح شود. دولت اصرار داشت که باید وزارت بازرگانی و وزارت صنعت و معدن از یکدیگر تفکیک شود که به جهت مقاومت مجلس و مخالفت اکثر تولیدکنندگان در بخش صنعت و معدن و کشاورزی در نهایت آقای مدرس خیابانی به عنوان قائم مقام وزارت صنعت و در حقیقت به نوعی نقش همان وزیر بازرگانی را در این یک سال و نیم ایفا کرد.

📌 خبرگزاری ایرنا

لایحه تعارض منافع جزو مهم‌ترین دستاوردهای دولت است

محسن حاجی میرزایی (وزیر آموزش و پرورش) - ۲۲ مرداد ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

تدوین و ارائه لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی، یکی از شاخص‌ترین اقدامات دولت تدبیر و امید در راستای پیشگیری از فساد و استقرار فرهنگ عدالت اداری و سیاسی است. دولت در خصوص شفافیت در عملکرد مسئولان و وزارتخانه‌ها لویحی را تصویب و تقدیم مجلس شورای اسلامی کرده است.

آموزش و پرورش در صدد است که مصادیق تعارض منافع را شناسایی و به نحوی مناسب تدبیر کند. لایحه تعارض منافع برای افرادی صدق می‌کند که در جایگاه تصمیم‌گیری قرار دارند و این شائبه نسبت به آنها پیش می‌آید که از منافع این جایگاه مرتفع می‌شوند. بر اساس لایحه تعارض منافع، افراد یا باید در حوزه مسوولیت باشند یا باید از مسوولیت فاصله گرفته و استعفا دهند و به کار خود در بخش خصوصی بپردازند. بی‌شک کارگروه در این مدت مشخص مصادیق را شناسایی کرده و ظرف دو ماه آن را اجرایی خواهد کرد.

✉ خبرگزاری ایرنا

تعارض منافع با شفافیت آرا در تصمیم‌سازی‌ها

سید رضا علوی زمیدانی (فعال فرهنگی، اجتماعی و سیاسی گیلان) - ۲۴ مرداد ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

تعارض منافع با شفافیت آرا در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی مدیریت خواهد شد. برخی از منتخبین مردم اعم از اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستا و نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی به لحاظ قانونی و عرفی با رویه‌های منسوخ گذشته نمی‌توانند مدعی حذف تعارض منافع در مناسبات اداری، اجرایی، تقنینی و قضایی شوند و به شرطی این اصلاح صورت می‌گیرد که قضاوت خواص و عوام جامعه توأمان با شاخص منافع ملی و مصالح کشور صورت بگیرد.

وقتی صلاحیت کاندیداهای شوراهای شهر و روستا را نمایندگان مجلس تعیین می‌کنند و دو سال بعد همین نمایندگان مجلس، انتظار جمع کردن رای توسط اعضای شورا را برای خودشان دارند چگونه می‌توان منافع دو طرف را بر منافع ملی ترجیح داد؟ وقتی بعضی از نمایندگان مجلس تصور می‌کنند اعضای شوراهای شهر و روستا باید کارپرداز آنها و دفاترشان باشد، تعارض منافع مصداق پیدا می‌کند و می‌طلبد که یک ناظر ثالثی این دو را نظارت کند و البته بهترین ناظر خواص و عوام جامعه هستند تا منافع ملی تامین شود.

✉ پایگاه خبری تحلیلی گیلان ۲۴

مدیدیت تعارض منافع راهکاری برای پیشگیری از فساد

داوود گودرزی (دبیر ملی مبارزه با مفاسد اقتصادی کشور) - ۲۴ مرداد ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

داوود گودرزی در مراسم افتتاح دفتر قرارگاه مبارزه با مفاسد اقتصادی در استان لرستان با بیان اینکه مساله تعارض منافع را دربرخی از ادارات و ساختارها و فرآیندها وجود دارد، اذعان داشت: کارمند و مدیر نباید در منفعت خود و منفعت ملی و عمومی تعارض ببیند و اگر تعارض دید نتواند منفعت خود را به منفعت ملی ترجیح دهد. خبرگزاری شبستان

سپردن نظارت و اجرای بیمه بیکاری به کاریابی‌ها و بروز تعارض منافع

علیرضا حیدری (رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری) - ۲۴ مرداد ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه تامین اجتماعی

علیرضا حیدری، رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری با اشاره به واگذاری وظایف ادارات کار در خصوص بیمه بیکاری به کاریابی‌ها گفت: قرار بود موضوع راستی‌آزمایی بیکاری کارگران که از بیمه بیکاری استفاده می‌کنند را به کاریابی‌ها بدهند. اما وقتی این موضوع مطرح می‌شد، بحث فساد ناشی از این موضوع نیز مطرح شد. ممکن است سودی برای آنها داشته باشد. به دلیل اینکه نوعی وظیفه حاکمیتی تلقی می‌شود و پرداخت کننده مقرری بیمه بیکاری اساسا کاریابی‌ها نیستند، تعارض منافع مطرح می‌شود. اگر نظارت بر پرداخت یا نظارت بر اجرا را به دیگران واگذار کنیم، آنها بابت حق العمل کارشان منافع می‌برند و در پرداخت بیمه بیکاری اساسا ذینفع نباشد، نمی‌تواند نظارت موثر و کارآمدی باشد.

 کارگر آنلاین

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته‌ی گذشته، دو کلیپ و برنامه‌ی تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد که در ادامه به معرفی آن‌ها می‌پردازیم:

وضعیت نظارت بر کتاب‌های کمک درسی و تعارض منافع. شبکه چهار سیما، برنامه «مدرسه ایران» / با حضور حجت الاسلام احمد حسین فلاحی سخنگوی کمیسیون آموزش مجلس و دکتر هامون سبطی، دبیر کارگروه آموزش دیده بان عدالت و شفافیت / ۲۱ مرداد ۹۹

مسئولین ما منافع ملی را انتخاب میکنند یا منافع شخصی؟. شبکه افق سیما / ۲۲ مرداد ۹۹

مهم-ترین مقررات تعارض منافع در ایران

سعید هراسانی (کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۲۱ مرداد ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

در چند سال اخیر موضوع تعارض منافع برای بسیاری از سیاست‌گذاران تبدیل به یک مسئله سیاستی شده است. تا جایی که می‌توان ادعا کرد لایحه مدیریت تعارض منافع یکی از مهم‌ترین لوایح ارسالی دولت بوده است. علاوه بر این لایحه مجموعه دیگری از اقدامات و مقررات بخشی نیز در دولت و شهرداری تهران انجام شده است که اینفوگرافیک زیر به آن پرداخته است. مهم آنکه سرنوشت هر کدام از این اقدامات متفاوت با یکدیگر بوده است. برخی در مسیر تصویب، برخی فراموش شده و برخی در حال اجرا است. فرایندهای طی شده و نتایج هر کدام از این اقدامات را می‌توانید به صورت مختصر در این اینفوگرافیک ببینید.

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی نهاد رگولاتوری ارتباطات، ضرورتی برای مدیریت تعارض منافع

جمال کاکائی

از حدود یک ماه پیش همراه اول و ایرانسل در اقدامی هماهنگ و بدون اطلاع قبلی بسته‌های پرکاربرد اینترنت همراه را حذف کردند. این اقدام برای دو اپراتور مزبور، با جریمه دو میلیاردی تومانی و تهدید به کاهش زمان اعتبار از سوی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی کشور همراه شد. لکن، این برخوردها تاثیرگذار نبود تا اینکه وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات اخیرا اعلام نمود سازمان تنظیم مقررات اختیار یا قدرت کافی برای برخورد با گرانفروشی اپراتورها را ندارد. همچنین، یکی از اعضای شورای رقابت بر این باور است، برای بازار اینترنت موبایل راه‌اندازی یک نهاد رگولاتوری مستقل نیاز است تا بتواند فارغ از تعارض منافع اقتصادی یا سیاسی، رفتارهای انحصاری شرکت‌ها را به چالش بکشد. در ادامه [سلسله مطالبی](#) که به تحلیل واکنش کاربران فضای مجازی در موضوع تعارض منافع می‌پردازد، در یادداشت پیش رو به تحلیل این واکنش‌ها در حد فاصل ۱۸ تا ۲۴ مردادماه ۱۳۹۹ پرداخته شده است.

مقدمه

در نظام حقوقی ایران بدون اینکه نامی از تعارض منافع برده شود، مضمون آن به طور پراکنده در برخی قوانین و مقررات مورد توجه واقع شده است. به عنوان مثال، در حوزه قضایی زمانی که قوانین آئین دادرسی در ایران تصویب شده است و مقرراتی نیز برای موارد تعارض منافع پیش‌بینی شده است این رویه و کم بیش در مورد مراجع رسیدگی به تخلفات اداری یا انتظامی نیز رعایت شده است. علاوه بر این، قوانین متعدد دیگری از جمله لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری - مصوب ۱۳۳۷، قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی - مصوب ۱۳۷۲، قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل - مصوب ۱۳۷۳، قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۴، قانون ارتقای سلامت نظامت اداری و مقابله با فساد - مصوب سال ۱۳۹۰، و قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۹۱ - به طور مستقیم یا غیر مستقیم به ممنوعیت یا تحدید اقداماتی پرداخته‌اند که به طور غیر مستقیم با تعارض منافع مرتبط هستند.

شایان توجه است در قوانین مزبور هدف اصلی مدیریت تعارض منافع و یا پیشگیری از آن نبوده است و عمدتا رویکرد کیفری و جرم‌انگاری به برخی از مصادیق تعارض منافع توجه شده است. به بیان دیگر، بستر کلی این قوانین پیشگیری از فساد یا برخورد با فساد است در حالی که فساد با تعارض منافع دو مقوله جدا از هم هستند. به همین منظور، هیأت وزیران در آذرماه سال ۱۳۹۸، لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و آرایه خدمات عمومی را تصویب و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال نمود.

ادبیات تعارض منافع و سازوکارهای مربوط به مدیریت آن، با وجود آنکه به دهه‌ها قبل برمی‌گردد و دارای سابقه طولانی در میان جوامع مختلف است در ایران علاوه بر اینکه در حوزه **سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری** ردپای زیادی از آن دیده نمی‌شود در ادبیات آکادمیکی و حتی فضای مجازی و فعالان این حوزه نیز کج فهمی‌های در خصوص آن وجود دارد. با این وجود، کاربران فضای مجازی این‌روزها با توجه به سیر اتفاقات کشور، مانور بیشتری روی این موضوع و اثرات آن دارند. به گونه‌ای برخی از کاربران بر این باورند جرم‌انگاری تعارض منافع برای مدیران بخش عمومی لازمه جلوگیری از فساد است. قابل توجه است قرار گرفتن در موقعیت تعارض منافع به خودی خود جرم نیست ولیکن آنچه بایستی در کانون توجه قرار بگیرد مدیریت تعارض منافع است به بیان دیگر، شخصی که در موقعیت تعارض منافع قرار می‌گیرد بایستی به مدیر بالادستی خود اعلام نموده و در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری که ممکن است نفع عمومی در آن خدشه‌دار شود پرهیز کند. بر همین اساس، مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه درصدد است - به صورت هفتگی و منظم - دغدغه کاربران فضای مجازی در حوزه تعارض منافع را مورد بررسی قرار دهد.

موضوعات مورد تحلیل با چارچوب تعارض منافع

در هفته سوم مردادماه در مجموع ۱۰۹ مطلب در شبکه‌های اجتماعی - ۲۳ مطلب تلگرام، ۸۴ مطلب توئیتر، ۲ مطلب اینستاگرام - در ارتباط با تعارض منافع به اشتراک گذاشته شده است که به موضوعات متفاوتی نظیر شورای نگهبان، آموزش و پرورش، ستاد ملی کرونا و برگزاری کنکور و سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی پرداخته است. در برخی موضوعات نیز مانند مشارکت فرانسه در کمک به لبنان به طور شتابزده و غیر دقیق از تعارض منافع برای علت‌کاوی این موضوع استفاده کرده‌اند. شایان توجه است کاربران با کلید واژه «تعارض منافع» برخی موضوعات روز مانند موقعیت‌های سهام‌داری و مالکیت و قاعده‌گذاری برای خود را مورد توجه قرار داده و تحلیل‌های درستی را نیز ارائه کرده که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد.

شورای نگهبان و قاعده‌گذاری برای خود

اصل ۹۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به موضوع شورای نگهبان می‌پردازد؛ «به منظور پاسداری از احکام اسلام و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با آنها، شورایی به نام شورای نگهبان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود: ۱- شش نفر از فقهای عادل و آگاه به مقتضیات زمان و مسائل روز. انتخاب این عده با مقام رهبری است. ۲- شش نفر حقوقدان، در رشته‌های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به‌وسیله رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی معرفی می‌شوند و با رأی مجلس انتخاب می‌گردند».

نمایندگان دوره دهم مجلس شورای اسلامی در ۲۲ اردیبهشت سال ۱۳۹۹، در جریان بررسی جزئیات طرح اصلاح قانون آئین‌نامه داخلی مجلس، شرایط انتخاب حقوقدانان شورای نگهبان را تغییر دادند. در این ارتباط محمود صادقی، عضو هیئت علمی حقوق دانشگاه تربیت مدرس در توئیتر، تعارض منافع قاعده‌گذاری شورای نگهبان برای خود را این چنین تحلیل می‌کند: «ایرادهای عجیب شورای نگهبان به طرح مجلس برای ضابطه‌مند ساختن فرآیندهای معرفی و انتخاب حقوقدانان شورای نگهبان این سوال را تقویت می‌کند که آیا اظهار نظر شورای نگهبان در مورد مصوباتی که راجع به خود شورای نگهبان است از موارد تعارض منافع نیست؟» کاربر دیگری با انتقاد از این نظر، می‌نویسد، اعضای

شورای نگهبان چه منافع مادی و معنوی دارند که تعارض منافع داشته باشند. شایان ذکر است تحلیل کاربر نخست، قاعده گذاری برای خود یکی از موقعیت‌های تعارض منافع است و الزما تعارض منافع، منافع مالی نیست و انگیزه‌ها، ساختار نهادی و ویژگی‌های فردی و مواردی از این قبیل می‌تواند موجب بوجود آمدن تعارض منافع شود.

سلطه تعارض منافع بر ستاد ملی کرونا در برگزاری کنکور

برگزاری کنکور در ایران همواره محل مناقشه بوده است و موضوع تعارض منافع نیز در این ارتباط تازگی در کانون توجه قرار گرفته است. وزیر آموزش پرورش در خردادماه ۱۳۹۹ با ابلاغ بخشنامه‌ای در ارتباط با مدیریت تعارض منافع در دستگاه متبوع خود، گام مهمی را برداشت. بعد از شیوع بیماری همه‌گیر کرونا و برگزاری کنکور اعم دوره دکتری، کارشناسی ارشد و کارشناسی، مورد توجه کاربران فضای مجازی قرار گرفت. بعد از برگزاری کنکور دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد و نقدهایی که مربوط به عدم رعایت کامل پروتکل‌های بهداشتی وارد شد، موضوع تعارض منافع در بحث موسسات آموزشی مرتبط با کنکور، روابط سهام برخی مسئولین در این موسسات، تعارض منافع سازمان سنجش در برگزاری آزمون‌های آمادگی‌سازی کنکور مورد بحث کاربران فضای مجازی قرار گرفته است. به گونه‌ای که یکی از کاربران ایستاگرام می‌نویسد: «دو وزیر مملکت اعلام می‌کنند کنکور تعویق می‌افتد، امکان اجرای پروتکل‌ها نیست! فردا یکپهلو ستادی که همان وزیر رئیسش است، کل اعلام رسمی را برعکس می‌کند». اضافه می‌کند این ناشی از تعارض منافع ناشی در نظام آموزشی کشور و سلطه آن بر ارکان نظام تصمیم‌گیری است.

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی قدرت کافی ندارد یا تعارض منافع مانع است؟

از حدود یک ماه پیش همراه اول و ایرانسل در اقدامی هماهنگ و بدون اطلاع قبلی بسته‌های پرکاربرد اینترنت همراه را حذف کرده و قیمت برخی از این بسته‌ها را افزایش داده‌اند. اتفاقی که با اعتراض کاربران در شبکه‌های اجتماعی خبرساز شد تا اینکه رئیس سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی کشور اعلام کرد این اقدام دو اپراتور تخلف بوده و این سازمان در گام نخست، همراه اول و ایرانسل را ۲ میلیارد تومان جریمه کرد و در نهایت این دو اپراتور را به کاهش زمان اعتبار تهدید کرد. اما این برخوردها تاثیرگذار نبود تا اینکه وزیر ارتباطات اخیرا اعلام کرد سازمان تنظیم مقررات اختیار یا قدرت کافی برای برخورد با گرانفروشی اپراتورها را ندارد و به همین دلیل طرحی برای افزایش اختیارات سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی کشور به دولت داده شده، تا آن را در دستورکار قرار دهد. در این میان یکی از اعضای شورای رقابت در گفت و گو با «دنیای اقتصاد» بر این باور است،

برای بازار اینترنت موبایل راه اندازی یک نهاد رگولاتوری برای کنترل اپراتورها ضرورت دارد تا محدودیت‌هایی برای کنترل این اپراتورها صادر کند. همچنین باید یک نهاد تنظیم‌گر مستقل تشکیل شود که از قدرت لازم برای برخورد با رفتارهای ضدرقابتی یا انحصارگری برخوردار باشد. این نهاد تنظیم‌گر باید متشکل از جمعی از افراد حقیقی و خبرگان حوزه ارتباطات و متعهد باشد و هیچ‌گونه وابستگی به شرکت‌های دولتی یا بنگاه‌های فعال نداشته باشد و حتی این استقلال چند سال قبل یا بعد از عضویت در این نهاد برقرار باشد. از طرفی برای آنها هرگونه مصونیت فراهم شود تا بتواند فارغ از تعارض منافع اقتصادی یا سیاسی، رفتارهای انحصاری شرکت‌ها را به چالش بکشد.

تعارض منافع در آموزش و پرورش

کانال تلگرامی امتداد، مطلبی از عباس عبدی انتشار داده است که بر این باور است؛ هر کس می‌خواهد در دولت پست بگیرد شرطش این باشد که فرزندش در مدرسه دولتی عادی درس بخواند. بنابراین با وضعیت موجود مسأله تعارض منافع شکل می‌گیرد و مدارس غیر انتفاعی تبدیل به محلی برای انباشت ثروت و قدرت و حتی پرستیژ شده‌اند. بسیاری از دست‌اندرکاران در این مدارس سهم دارند. حتی اگر بظاهر هدف غیرانتفاعی داشته باشند. از وزارتخانه‌ها امکانات می‌گیرند.

همچنین، تشکل‌های دانشجویی شمال غرب کشور در نامه‌ای خطاب به وزیر آموزش و پرورش و با انتقاد از وضعیتی که در خصوص اداره کل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی، عنوان می‌دارند: شاهد آنیم که با انتشار اخبار متعددی از مسائل مطرح پیرامون عملکرد مدیران آن، اعتماد عمومی به این دستگاه

حاکمیتی به شدت در معرض تهدید قرار گرفته است. سوالات متعددی وجود دارد که حتی پاسخ‌های آقای جعفر پاشایی در دیدار با نمایندگان دانشجویان که در حضور معاون محترم سیاسی و امنیتی استانداری آذربایجان شرقی برگزار گردید هم نه تنها منجر به حل آنها و اقناع دانشجویان نشده است، بلکه خود سوالات جدی‌تری در خصوص طهارت اقتصادی مدیران، تعارض منافع، رویکرد دولت در زمینه خصوصی‌سازی آموزش و پرورش، عدالت در توزیع منابع و امکانات، نحوه ارزیابی عملکرد مدیران و نحوه رسیدگی به تخلفات بعضاً محرز آنان ایجاد کرد که نیازمند بررسی و ارزیابی‌های دقیق‌تر و اصلاح وضعیتی می‌باشد که فرسنگ‌ها با اهداف و رویکردهای تعیین‌شده در سند تحول بنیادین فاصله دارد.

از سوی دیگر، کانال تلگرام صدای معلم، در ارتباط با فعالیت موسسات یوسی مس، چرتکه، کانگورو و... می‌نویسد؛ اگر فعالیت آن‌ها، کاملاً مغایر با اهداف نظام تعلیم و تربیت و آموزش و پرورش رسمی کشور است چرا «مجوز فعالیت» به آن‌ها داده می‌شود؟! نقش وزیر آموزش و پرورش در این میان چیست؟ همچنین، کاربر دیگری، با اشاره به اقدامات مثبت [وزارت آموزش و پرورش که در ارتباط با مدیریت تعارض منافع](#)، - ابلاغ بخشنامه مدیریت تعارض منافع در وزارت آموزش و پرورش در خردادماه ۱۳۹۹- در دستگاه متبوع خود شروع کرده است، خواستار اطلاع‌رسانی در این زمینه شده است.

در این ارتباط قابل ذکر است، زهرا مظفر، مدیرکل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات آموزش و پرورش، روز یازدهم مردادماه در برنامه «ایران امروز» که با موضوع عدالت آموزشی تشکیل شده بود، با اشاره به موضوع بخشنامه مدیریت تعارض منافع وزارت متبوع عنوان کرد، بر اساس اطلاع دفتر حقوقی وزارت آموزش و پرورش، بیش از ۸۰ درصد استان‌ها در پاسخ به بخشنامه مدیریت تعارض منافع وزیر، مکاتبه و گزارش خود را ارائه داده‌اند که پس از جمع‌آوری به وزیر آموزش و پرورش داده می‌شود.

تضاد منافع و فساد سیستماتیک

یکی از کاربران توئیتر، در رشته توئیتهایی به بررسی رابطه‌ی تضاد منافع با فساد سیستماتیک پرداخت. وی در یکی از توئیتهای، راه مبارزه با فساد سیستماتیک را در سه محور معرفی کرد:

۱- ایجاد سازوکار نهادی برای شفافیت و دسترسی عمومی به اطلاعات

۲- جرم انگاری تضاد منافع

۳- لغو یا حداقلی کردن نظام امتیازات ویژه

در توئیتهای دیگری همین کاربر به تشریح دو نمونه سازوکارهایی پرداخت که طی آن تعارض منافع به فساد سیستماتیک منجر می شود:

▪ مالکان شرکتهای عمران طرف قرارداد نهادهای عمومی میهن کمیسیونی که قرار است روی پروژههای عمرانی نظارت داشته باشد،

▪ نماینده نهادهای صاحب قدرت که قرار است موضوع انتقاد مطبوعات باشند می شوند عضو هیئت منصفه و هیئت نظارت بر مطبوعات

نمونه‌ای که این فعال توئیتری در مورد هیئت نظارت بر مطبوعات مطرح کرده، موضوعی قابل تامل است و می تواند به عنوان مصداقی از تعارض منافع مورد بررسی بیشتر قرار گیرد.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷

شماره هفتم - ۱۸ تا ۲۴ مرداد ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

